

A close-up photograph of a tree trunk. The bark is rough and textured, with a prominent hole in the center. The hole is dark and appears to be a nesting site. The surrounding bark is covered in green moss. The background is a blurred forest scene with green foliage.

TAPIO

Lintujen pesien havaitsemisopas

22.6.2026

Maa- ja metsätalousministeriö

Oppaan taustaa

Metsälain muutoksella on saatettu voimaan metsänhakuuta ja muuta metsätalouden harjoittamista koskevat rajoitukset ja velvoitteet pesimälinnuston huomioon ottamiseksi. Lakimuutoksen tavoitteena on selkeyttää sääntelyä erityisesti pesimäaikaisiin metsänhakkuihin ja muihin metsätalouden toimenpiteisiin liittyen.

Tämän Lintujen pesien havaitsemisoppaan keskeisenä tavoitteena on tukea metsäalan toimijoita ja metsänomistajia linnustoa koskevien lakivelvoitteiden toteuttamisessa pesimäaikana tapahtuvassa metsänkäsittelyssä.

Opas pyrkii lisäämään valmiuksia havaita todennäköisiä pesäpaikkoja sekä lintujen pesiä käsittelyalueella. Lain mukaan suunnittelun tai toimenpiteen toteutuksen yhteydessä havaitut käytössä olevat linnun pesät on säilytettävä vahingoittamattomana. Pesistä voi tehdä havaintoja toiminnan eri vaiheissa, jolloin toimijoilla tulee olla käytössään riittävät menettelyt ja ohjeistus pesien havaitsemiseksi.

Oppaan kohderyhmänä ovat kaikki metsässä työtä tekevät, kuten leimikon suunnittelijat, motokuskit, maanmuokkaajat, metsurit ja omatoimiset metsänomistajat. Sisällössä painottuu pesien havaitseminen sekä paikkatiedon avulla että maastossa työn aikana.

Teemu Huikuri, Heidi Björklund, Selma Salin, Lauri Saaristo, 2026, Lintujen pesien havaitsemisopas.
Tapion julkaisu.

© Tapio Oy

ISBN 978-952-7435-51-9
ISSN 2342-804X(pdf)

Kansikuva
Selma Salin
Piirokset
Selma Salin
Kuntakartta
Maanmittauslaitos 2026

Työn tilaaja: Maa- ja metsätalousministeriö

Ohjausryhmä: Antti Leinonen (Maa- ja metsätalousministeriö),
Jonna Kartano (Lupa- ja valvontavirasto), Matti Koivula
(Luonnonvarakeskus), Mikko Korhonen (Suomen Metsäkeskus),
Pasi Nyman (Metsänhoitoyhdistys), Ossi Pesälä (Metsähallitus
Metsätalous Oy), Janne Soimasuo (Metsä Group), Tero
Toivanen (BirdLife Suomi), Ringa Tuikka (Stora Enso), Henni
Vahto (Koskisen Oyj), Juha-Matti Valonen (UPM)

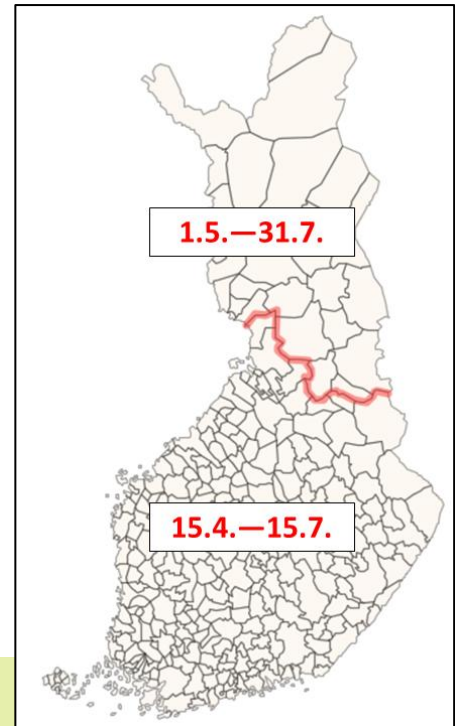
1 Metsälain 10 c §:n vaatimukset linnuston huomioon ottamiseksi

Pesimäaikainen puunkorjuukielto

Puunkorjuu on kiellettyä sellaisissa korvissa ja rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, joiden pinta-ala on yli 0,5 hehtaaria, sekä rantametsissä. Kielto on voimassa pohjoisessa Suomessa 1.5.–31.7. välisenä aikana ja muualla Suomessa 15.4.–15.7. välisenä aikana.

Tällaisen alueen läpi saa kuitenkin kulkea sekä kuljettaa puuta jo aiemmin käytössä ollutta ajouraa pitkin käsittelyalueelta välivarastolle. Uuden ajouran saa tehdä vain, jos se on välttämätöntä ja jos ajouran tekemisessä pyritään varmistamaan, ettei vahingoiteta sellaisia pesiä, joissa pesintä on käynnissä.

Pesimäaikana tehtävissä hakkuissa on säästettävä edellisen puusukupolven isot yli 25 cm haavat, kolopuut ja pystylahopuut.

Tärkeitä termejä

Puunkorjuu tarkoittaa puiden kaatamista, karsimista ja katkontaa sekä runkojen kuljetusta metsästä välivarastolle.

Korvella tarkoitetaan puustoista suota, jossa turvekerroksen paksuus on vähintään 30 senttimetriä ja pääpuulajeja ovat kuusi tai koivu.

Reheväksi katsotaan ravinteisuustasoltaan lehdot, lehtomaiset kankaat ja tuoreet kankaat sekä rehevydeltään vastaavat turvekankaat.

Lehtipuuvaltaisella tarkoitetaan metsää, jossa lehtipuiden osuus on yli 50 prosenttia puuston runkopuun kokonaistilavuudesta.

Rantametsällä tarkoitetaan vesistöjen varressa olevaa puustoista suojakaistaa, jonka leveys on 10 metriä. Vesistönä pidetään järveä, lampea, jokea, puroa ja muuta luonnollista vesialuetta sekä tekojärveä, kanavaa ja muuta vastaavaa keinotekoisista vesialuetta. Vesistönä ei pidetä ojaa, noroa tai lähdeettä.

Linnuston arviointivelvoite kaikissa toimenpiteissä kaikkina ajankohtina

Ennen hakkuita tai muita metsänhoitotöitä työn toteuttajan tai hakkuuoikeuden haltijan on arvioitava alueen linnustoa. Arviointivelvollisuus koskee kaikkia metsiä ja on tehtävä riippumatta siitä, milloin hakkuu tai hoitotyö tehdään. Arvio alueen linnustosta voidaan tehdä saatavissa olevan tiedon perusteella tai tarvittaessa maastossa.

Arvioinnissa on otettava huomioon ainakin:

- kasvupaikka tai metsätyyppi, puulaji ja puuston ikä
- hakkuun tai hoitotyön ajankohta suhteessa lintujen pesimäaikaan
- luonnonsuojelun tietojärjestelmässä olevat lintuja koskevat tiedot esimerkiksi suurten petolintujen pesäpuista.

Arvioinnin perusteella on tehtävä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, joilla pyritään välttämään lintuyksilöiden kuolemia ja pesien vahingoittamista tai häirintää. Käsittelyalueella tiedossa olevien tai maastossa havaittujen linnunpesien, joissa pesintä on käynnissä, vahingoittaminen on kiellettyä. Kielto on voimassa kaikissa metsissä ilman aikarajoitusta. Yllä mainitut velvoitteet koskevat koneellisen puunkorjuun lisäksi maanmuokkausta, taimikonhoitoa, metsänviljelyä, metsän lannoitusta, metsäteiden rakentamista ja ojien kunnostusta.

Harvalukuisten petolintujen häirinnän kielto

Metsän hoitaminen ja käyttäminen on kiellettyä harvalukuisten petolintujen pesien läheisyydessä, jos siitä voi aiheutua sellaista häirintää, joka johtaa pesinnän keskeytymiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan syksyllä 2026 tarkempia säännöksiä harvalukuisista petolintulajeista, petolintujen pesien läheisyyttä koskevista etäisyyksistä ja kiellon ajankohdasta eri petolintujen osalta.

2 Linnuston arvioinnin toteuttaminen

Linnuston arvioinnin keskeisimpänä tavoitteena on pyrkiä havaitsemaan käsittelyalueella pesivien lintujen pesien todennäköiset sijainnit ja huomioimaan metsän käsittelyn mahdolliset vaikutukset linnustoon. Arvioinnissa olennaista ei ole tunnistaa alueella pesiviä yksittäisiä lintulajeja, vaan estää käytössä olevien pesien vahingoittuminen lintulajista riippumatta.

Seuraavassa on esitelty keinoja huomioida ennakkotiedossa olevat pesät sekä havainnoida todennäköisiä pesäpuita, todennäköisten pesäpaikkojen rakennepiirteitä sekä mahdollisesta pesinnästä kertovia merkkejä.

Tarvitseeko arviointia toteuttaa maastossa?

Se, milloin linnuston arviointi voi perustua yksinomaan tietojärjestelmistä saatavilla olevaan tietoon ja milloin sen lisäksi on tarpeen hankkia maastossa ennakkoon kerättävää tietoa, voi vaihdella sen perusteella, mitä ennakkotietoja on käytettävissä ja milloin hakkuu tapahtuu suhteessa lintujen pesimäaikaan.

Maastossa tehtävä arviointi voi olla perusteltua, kun hakkuu tapahtuu lintujen yleisimpänä pesimäaikana, eikä kyseessä ole metsätyyppi, jossa lintutiheyden tiedetään tavallisesti olevan alhainen. Tarpeen ja laajuuden paikan päällä tehtävälle tarkastelulle arvioi hakkuuoikeuden haltija tai toimenpiteen toteuttaja.

Linnuston arvioinnin toimenpiteet

Suurin osa lintulajeista tekee joka vuosi uuden pesän uuteen paikkaan. Näiden osalta pesien vahingoittamisen välttämiseksi on merkitystä ainoastaan silloin, kun toimenpiteet ajoittuvat määriteltyyn lintujen pesimäaikaan. Sen sijaan suurten petolintujen pesäpuut on huomioitava puunkorjuussa aina ajankohdasta riippumatta.

Pesimäajan ulkopuolella tehtävän hakkuun arviointi voi olla suppeampi ja kattaa toistuvasti samaa pesää käyttävien lajien pesätietojen ja suurten petolintujen pesäpuiden tarkistamisen.

Arvioinnissa havaitut pesät, joissa pesintä on käynnissä, tulee säästää pesimäaikaisissa toimenpiteissä.

Lain edellyttämät aina toteutettavat toimenpiteet

- **Tarkasta ennakkoon tietojärjestelmistä olemassa olevat tiedot:**
 - Suurten petolintujen ja toistuvasti samaa pesää käyttävien lajien pesäpuista
 - Metsätyyppistä, kasvupaikasta, puulajeista ja puuston iästä

Lain edellyttämät pesimäaikana toteutettavat toimenpiteet

- **Säästä edellisen puusukupolven isot yli 25 cm haavat, kolopuut ja pystylahopuut.**
- **Säästä havaitut linnunpesät.**

Muut pesimäaikana suositeltavat toimenpiteet

- **Tarkasta ennakkoon tietojärjestelmistä olemassa olevat tiedot:**
 - Metson soidinalueista
 - Uhanalaisten lintulajien esiintymistä
- **Kiinnitä huomiota pesien todennäköisiin sijainteihin liittyviin rakennepiirteisiin ja maastonkohtiin:**
 - Peltojen, niittyjen, pihapiirien ja muiden avoimien alueiden reunametsät
 - Soiden vaihtumisvyöhykkeet
 - Lehtipuukeskittymät, tiheiköt ja muut kerrokselliset metsän kohdat
 - Ympäristöä selvästi rehevämmät metsän kohdat
 - Kosteat painanteet ja kalliorinteet
 - Aiemmat säästöpuuryhmät ja yksittäiset säästöpuut sekä tuulenkaatojen juurakot
- **Tarkkaile muita mahdollisia lintujen pesinnästä kertovia merkkejä:**
 - Varoitusääniä päästävät tai hätääntyneesti äännelevät linnut
 - Ruokaa tai pesämateriaalia kantavat linnut
 - Linnunpoikaset tai lentokyvyttömät linnut
 - Runsaasti ulosteita tai höyheniä puiden oksilla, rungolla tai alla

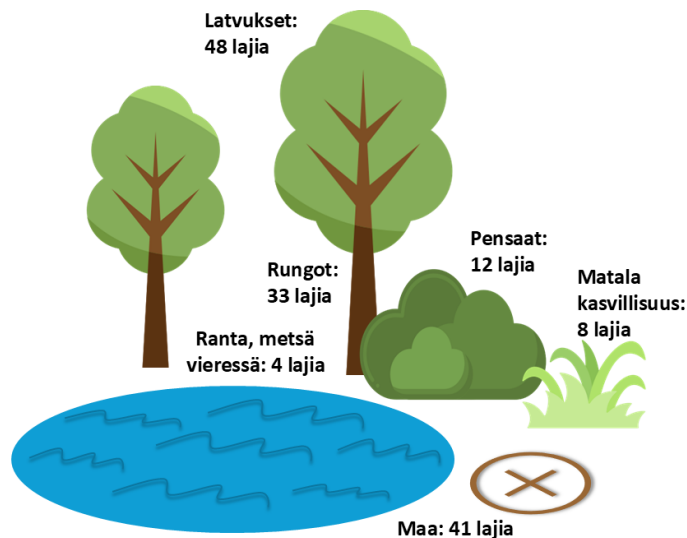

Kuva: Kimmo Rampanen

Kuva: Jaana Ojalainen

3 Metsissä pesivien lintulajien pesien sijainteja

Kuva: Puustoisessa ympäristössä eri paikkoihin pesänsä sijoittavien lintulajien määrät Suomessa.

Linnunpesien havaitseminen on vaikeaa ja monesti niitä löytyy monesti lähinnä sattumalta. Erityisesti keväisin hautovat linnut pyrkivät piilottamaan pesänsä. Poikasten kuoriuduttua alkukesästä pesän havaitseminen muuttuu helpommaksi, koska emot käyvät aktiivisesti pesällä ruokkimassa poikasia, varoittelevat pesän lähistöllä ja poikasten äänet paljastavat pesän sijainnin.

Toisaalta esimerkiksi suurten petolintujen pesät ovat usein tiedossa, mutta vuosittain uuden pesän tekevien lintujen osalta pesien havaitsemisella on merkitystä vain sen vuoden pesimäaikana.

Alla on kuvattu puustoisissa elinympäristöissä pesivien lintulajien tyypillisiä pesäpaikkoja, jotta pesien havaitseminen olisi todennäköisempää.

Tyypilliset pesäpaikat

Rannat, joissa metsä vieressä

- Pesät maassa metsän puolella tai veden rajassa

Latvukset

- Petolintujen risupesät aivan latvassa tai latvuksen keskivaiheilla, myös varislinnuilla risupesä
- Erilaisia pienempiä kuppimaisia pesiä tavallisesti oksanhangassa eri korkeudella

Puiden rungot

- Erikokoisia koloja eri paksuisissa elävissä ja kuolleissa puissa
- Katkenneen piippupötkkelön päässä
- Oksanrepeämät ja irtonaiset kaarnanraot
- Pesä voi olla myös linnunpöntössä

Pensaat

- Kuppimaisia pesiä suojaisissa pensaissa tai taimissa

Matala kasvillisuus

- Pesät usein kasvillisuustiheiköissä sijaitsevia pieniä kuppeja

Maa

- Pesät voivat olla vaatimattomia syvennyksiä, kuppimaisia tai avoimia pesiä
- Pesiä myös maaonkaloissa ja juurakoiden alla

Kuva: Timo Ahola

TAPIO

Maistraatinportti 4 A

00240 Helsinki

tapio@tapio.fi

www.tapio.fi